

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА**

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ**

**«ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ
ЗМІШАНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЗДМУ,
ТРАЄКТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА МІСЦЕ
В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ»**

26 травня 2021 року

м. Запоріжжя

Д 70

Рекомендовано до друку Центральною методичною радою
Запорізького державного медичного університету
(Протокол № 5 від 27 травня 2021 р.)

Голова редакційної колегії:

Ректор ЗДМУ, професор Колесник Ю.М.

Редакційна колегія:

перший проректор доц. Авраменко М.О.

проректор НППР доц. Моргунцова С.А.

проректор з наукової роботи проф. Туманський В.О.

проректор НПП проф. Візір В.А.

голова Ради з НМЗ та ПК викладачів проф. Резніченко Ю.Г.

голова ЦМК терапевтичних дисциплін проф. Доценко С.Я.

голова ЦМК хірургічних дисциплін проф. Завгородній С.М.

голова ЦМК педіатричних дисциплін проф. Недельська С.М.

голова ЦМК медико-біологічних дисциплін проф. Беленічев І.Ф.

голова ЦМК фізико-хімічних дисциплін проф. Александрова К.В.

голова ЦМК фармацевтичних дисциплін проф. Тржецинський С.Д.

голова ЦМК гігієнічних дисциплін доц. Севальнев А.І.

голова ЦМК суспільних та гуманітарних дисциплін проф. Гребенюк Т.В.

голова ЦМК стоматологічних дисциплін проф. Возний О.В.

Робоча група:

завідувач кафедри МФІНТ проф. Рижов О.А.

секретар ЦМР доц. Демченко В.О.

методист вищої категорії Кіяшко І.О.

методист вищої категорії Лур'є І.К.

керівник ЦДО ст.викл. Дмитрієв В.С.

Д70 **Досвід впровадження змішаної форми навчання у ЗДМУ,**
траєкторія розвитку та місце в системі вищої медичної освіти : матеріали
навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради
(26 травня 2021 року, м. Запоріжжя). – Запоріжжя, 2021. – 120с.

Матеріали видаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК 61:378.4(477.64)(063)

© Запорізький державний медичний
університет, 2021

© Видавництво ЗДМУ, 2021

Окремою ланкою при організації освітнього процесу в умовах пандемії є проведення лекцій в додатку MS Teams, що дозволяє забезпечити проведення їх дистанційно з контролем відвідування.

На каналі у сервісі MS Stream розміщені відеолекції з дисциплін «Клінічна фармація», «Соціально-комунікативні та інформаційні технології фармації», «Фармакогнозія», «Фармацевтичний аналіз», «Спеціальна підготовка» відповідно до Робочих програм (10 лекцій).

Слід відмітити, що результати проведеного інтегрованого ліцензійного іспиту «Крок 3. Фармація» у 2020 р. підтвердили якість освітньої системи з використанням комп'ютерних технологій. 100% провізорів-інтернів набрали прохідний бал, а середній бал по всім предметам був вищий за національний показник.

Варто відмітити, що краще, забезпечувати проходження заліків і атестацій в очній формі при співбесіді з викладачем навіть за умов дистанційної освіти, проте гнучкий графік, що обумовлений пандемією та нормами, які постійно змінюються ми маємо змогу проводити заліки за допомогою програмного забезпечення MS Office 365 та їх сервісів.

Таким чином, постійне вдосконалення післядипломної освіти має покращувати професійні навички фахівців, звертаючи увагу на те, що провізор проходить навчання під час виконання професійної діяльності.

Висновки. Важливим є свідоме професійне мислення провізорів-інтернів та слухачів курсів підвищення кваліфікації при прийнятті практичних рішень, тому завдання їх при такому підході до навчання полягає в придбанні нових знань і формування практичного досвіду для їх використання. Роль педагога повинна бути спрямована на підбір таких завдань, що зможуть забезпечити професійний зміст і спрямовані на зміцнення самостійності при їх вирішенні.

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ ЗА ЗМІШАНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Турган О.Д.

Ключові слова: змішана форма навчання, інноваційні технології, хмарний сервіс Microsoft Teams, онлайн-технології, педагогічні технології.

Вступ. Інтенсивний розвиток інноваційних технологій, поширення такого засобу масової комунікації, як Інтернет, неочікувані виклики часу, як-то світова пандемія 2020–2021 рр., забезпечили переформатування освітнього простору та зумовили необхідність використання у роботі всіх навчальних закладів нових форм навчання. Так, у Запорізькому державному медичному університеті змішана форма навчання з повною візуалізацією в синхронному онлайн-режимі на основі MS Teams почала використовуватись завдяки існуванню платформи edX, запровадженню онлайн-курсів – як елективних, так і для самостійної роботи студентів, а з початком пандемії логічним продовженням стало використання хмарного сервісу Microsoft Teams, що дало змогу реалізувати концепцію інтерактивної взаємодії здобувачів вищої освіти з представниками професорсько-викладацького складу та моніторингу навчальної активності. Перехід до цієї платформи забезпечив можливість застосування онлайн-технологій із відповідними методичними підходами, дав змогу викладачам ЗВО якісніше та продуктивніше реалізувати індивідуальний підхід до кожного студента, а також розвинути свої фахові педагогічні знання та вміння, здобуті в ході підвищення професійної компетентності (опанування платформи Microsoft Office 365).

Основна частина. Важливо відзначити, що змішана форма навчання розрахована на людей зрілих, мотивованих, свідомих, а також таких, які здатні до самоорганізації та є гнучкими у методах і формах опанування нових знань і вмінь. Відтак, у цьому контексті зростає роль самостійної роботи, виробляються навички самоорганізації та контролю.

Що стосується викладання дисциплін гуманітарного циклу, то варто підкреслити, що застосування онлайн-технологій забезпечує досить широкі можливості для реалізації як навчального, так і виховного потенціалу гуманітарної освіти. Важливими в цьому сенсі стали технічні характеристики та змістове наповнення онлайн-платформ, зокрема такі: розміщення теоретичного навчального матеріалу в усіх можливих формах; проведення поточного й підсумкового контролю знань (зокрема, й у вигляді тестів); організація активності студентів за допомогою дедлайн-сервісів; візуалізація контенту (залучення великої кількості ілюстративного матеріалу, відеофайлів – що особливо актуальне під час викладання «Історії української культури»); застосування різноманітних методів для пояснення матеріалу, прищеплення вмінь, донесення культурних і етичних цінностей тощо. Зауважимо, що і лекційні заняття, і практичні чи семінарські відповідають педагогічному принципу гуманізації. Розробка будь-яких завдань починається з педагогічного оцінювання й вивіряння ефективності кожного кроку з налагодження освітнього простору – від етапу планування індивідуального навантаження на студента з кожного навчального предмету до аргументованого й об'єктивного підсумкового контролю. Принципи відкритості, доступності, прозорості та об'єктивності є основою змішаної системи співпраці між викладачем і студентами: це і можливість постійної комунікації, й адресна підготовка різних видів завдань, аналіз помилок, критерії оцінювання є однаковими для всіх; в онлайн-форматі лекції і консультації записуються, студенти мають можливість бачити оцінки, ставити запитання і залишати коментарі.

Для висвітлення окремих складних теоретичних аспектів в онлайн-форматі залучаються спеціально створені тематичні відеозаписи, а також аудіоформат спілкування через режим «Нарада». Онлайн-спілкування дає змогу розширити не лише мовленнєві компетенції майбутнього фахівця, але й допомагає подолати низку психологічних проблем, пов'язаних із публічним виступом. Тобто такі форми навчання підкреслили важливість розвитку ораторських здібностей для успішної професійної комунікації.

Великий потенціал мають відеопояснення, які є обопільно корисними як для викладача, так і для студента. Так, викладачеві це дає змогу уникнути зайвих повторів, а здобувачу вищої освіти забезпечує можливість переглянути теоретичну інформацію за потреби в будь-який час для її закріплення і повторення перед виконанням практичного завдання.

Безперечно корисним є використання педагогічних технологій змішаної форми навчання в роботі з іноземними студентами, які вивчають українську мову, адже це індивідуалізує виконання завдань на аудіювання. Під час роботи в аудиторії подекуди виникають труднощі через різницю рівня навичок студентів, коли при тренуванні сприйняття на слух окремим студентам завдання видається надто складним, а для частини – занадто легким. Надаючи посилання на аудіо- чи відеодоріжку для опрацювання, викладач може врахувати індивідуальні особливості здобувачів освіти, розробити завдання різної складності. Студенти ж, відкриваючи файл на своєму пристрої, мають можливість за потреби повторити складний фрагмент, щоб повністю зрозуміти висловлення. У такий спосіб формується впевненість у власній здатності зрозуміти чуже мовлення (навіть якщо не з першого разу) і не виникає відчуття фрустрації щодо своїх помилок. Однак подібна толерантність до самостійного оперування звуковими файлами доречна лише при тренуванні, а не під час контролю вмінь і навичок.

Змішаний формат роботи під час вивчення української мови як іноземної дав змогу також оптимізувати роботу над навичками читання. Так, замість того, щоб з метою раціонального розподілу навчального часу обмежувати обсяг прочитаного уривка кожним студентом, можна запропонувати студентам записати аудіофайл читання цілого тексту як домашнє завдання, а на занятті зупинитися лише на окремих (складних для вимови) словосполученнях. Microsoft Forms зручно використовувати для відпрацювання граматичних тем. Зокрема, замість тестових завдань на вибір правильної відповіді можна створювати відкриті запитання, коли студентові необхідно вписати лише одне слово у

правильній граматичній формі. Такі завдання можна робити дворівневими: на початковому етапі вказувати слово, яке необхідно поставити у правильній формі, а потім ускладнити завдання, перевіряючи засвоєння лексики. Однак при оцінюванні викладачеві необхідно враховувати можливість кількох правильних варіантів відповідей.

На жаль, використання інноваційних технологій ускладнило перевірку компетентності на побудову власного письмового висловлювання. Більшість студентів з різних причин (лінощі, невпевненість у власних силах, неправильне уявлення про сутність завдання) вдаються до використання онлайн перекладачів, що нівелює майже усю користь від виконання завдання. Шляхом вирішення проблеми має бути підвищення мотивації студентів та розробка завдань творчого характеру (переробити наявний текст, поєднати окремі слова в речення, виконати завдання усно перед камерою без підготовки тощо).

Висновки. Отже, змішана форма навчання з повною візуалізацією в синхронному онлайн-режимі на основі MS Teams має великий потенціал для проведення повноцінних, динамічних та цікавих занять із дисциплін гуманітарного циклу, підвищує індивідуальну траєкторію навчання здобувача вищої освіти, накреслює важливість самостійної роботи студента, хоча й залишає відкритим питання дотримання академічної доброчесності, що є актуальним як для офлайн-, так і для онлайн-навчання, та потребує свого подальшого вирішення. Актуальним залишається необхідність удосконалення й урізноманітнення різних форм і методів педагогічної майстерності й креативності.

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ, ПАРАЗИТОЛОГІЇ ТА ГЕНЕТИКИ ЗДМУ ЗА ДОПОМОГОЮ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

Приходько О.Б., Ємець Т.І., Малєєва Г.Ю.

Впровадження дистанційних форм навчання на кафедрі медичної біології, паразитології та генетики проводилось протягом останніх декілька років, ще задовго до введення обмежень у зв'язку з оголошенням карантину. Так, окрім курсів за вибором, дистанційно була організована самостійна робота студентів за допомогою платформи EDX. Для аудиторного проведення тестування студентів, надання їм навчально-методичних матеріалів активно використовувались хмарні технології та залучалися програми пакету Microsoft Office, такі як Forms та Teams, що дозволяло інтенсифікувати навчальний процес. Під час введення карантинних обмежень та переході на дистанційну форму навчання на кафедрі проводились заняття зі студентами за допомогою MS Teams у повному обсязі. Швидкий перехід був здійснений завдяки тому, що ця платформа використовувалась на практичних заняттях у всіх групах, починаючи з першого семестру 2019-2020 н.р., задовго до карантину. Всі студенти були підключені до відповідних груп, де здійснювалося тестування та були доступні різноманітні навчальні матеріали, що дозволило отримати досвід як викладачам, так і студентам.

Таким чином, методичні основи проведення практичних занять при переході на дистанційну форму не змінилися, а саме:

1. На початку заняття у вигляді відеоконференції викладач перевіряє наявність студентів, відповідає на питання, які виникли під час підготовки до заняття, проводить тестування та оцінює вхідний рівень знань.

2. Після тестування викладач за допомогою різного мультимедійного забезпечення (презентації, динамічні рисунки та схеми, таблиці, відеоролики) роз'яснює матеріал, проводить співбесіду зі студентами.

3. Студенти виконують практичні завдання, результати яких вони прикріплюють до відповідного «Завдання» заняття у вигляді відповідей на питання або фото виконаної роботи.